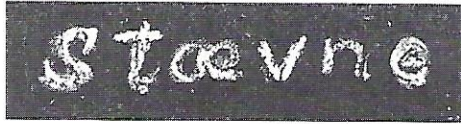

Sognestævne på Tåsinge

af Albert Mohr Lolk

I nogle kirker finder vi endnu en lille træplade, hvorpå der står sognestævne eller blot stævne. Den er sort, således at man kan skrive på den med kridt.

Under tillysningen fra prædikestolen forkyndte præsten af og til, at der efter gudstjenesten var stævne, der meget ofte blev kaldt kirkestævne, lige udenfor kirkedøren, d.v.s. på kirkegården, hvor stævneren trådte frem og forelagde sin sag.

I nogle tilfælde drejede det sig om noget, der skulle tages til efterretning, i andre ønskedes menighedens svar på stillede spørgsmål.

For at der på tinge kunne tages stilling til en sag, måtte der være vidner, som kunne indkaldes. Der fandtes imidlertid sager, hvor det var vigtigt, at man fik spurgt hele sognet, og så var kirkestævne det rette.

Fra tingbøgerne tages følgende eksempler:
4-12-1679. Anne Jensdatter i Nyby.

»Tingstævner for Peder Nielsen i Nyby på Anne Jensdatters vegne i Nyby, nemlig Rasmus Christensen i Bregninge og Hans Jørgensen i Bregninge, hvilke der afhjemlede efter recessen lovligent til i dag med otte dages varsel at have kaldet Christen Hansen i Bregninge, Christen Pedersen i Bregninge, Niels Sørensen i Bregninge og Per Olsen i Bregninge deres sandhed at vidne.

Da for retten fremkom bemeldte fire mænd enhver især og samtlige vidnede med oprakte fingre efter recessen, at de så og hørte, hvor-

ledes hæderlige og vellærde herr Peder Jensen, sognepræst til Landet og Bregninge sogne, søndagen udi 23. efter Trinitatis, som indfaldt den 23. november efter gudstjenestens forretning, tilspurgte Bregninge sognemænd på almindelig sognestævne på Anne Jensdatters, Rasmus Pedersen Jydes (kone) i Bregninge, hendes vegne.

Først tilspurgte velbemeldte herr Peder samtlige dem, om det ikke var dem alle vitterligt, om bemeldte Anne Jensdatters ægtemand Rasmus Pedersen Jyde er forleden Mikkelsdag 5 år, bortløbet og har ganske forladt hende, så at ingen har siden kunnet erfare nogen vis kundskab om ham, hvor han er eller om han lever eller ikke.

Hertil menigheden svarede, at det noksom var dem vitterligt.

For det andet tilspurgte herr Peder menigheden, om nogen ved eller med sandhed kan sige, at Anne Jensdatter har givet bemeldte Rasmus Pedersen nogen skellig årsag til at drage bort fra hende, hvortil menigheden sagde, at ingen det hende med billighed kunne påsige.

For det tredje hvorledes bemeldte Anne Jensdatter efter forne hendes mands bortrejse har levet, skikket og forholdt sig.

Hertil menigheden svarede, at ingen vidste noget om hende uden det, som var ærligt, sømmeligt og kristeligt.

Derefter blev tingsvidnet udstedt«.

Herefter kunne tinget behandle sagen om den hæderlige kone og den bortløbne mand.

Et andet eksempel, hvor sagens genstand er en bortløben kone:

»18-8-1707 almindelig sognestævne på Bregninge kirkegård.

En consistoriestævning læst for Peder Marchusen i Nyby af dato d. 8. august anno 1707. Fremkom for retten på Tåsinge Birketing Peder Marchusen af Nyby i Bregninge sogn her på Tåsinge havende med sig 4 dannemænd alle af Nyby, hvilke vidnede ved ed, højeste ed og oprakte fingre, at de havde set og hørt på almindeligt sognestævne på Bregninge Kirkegård søndagen den 8. efter Trinitatis (= den 14-8-1707) efter prædiken, efter at menigheden af prædikestolen til sognestævne var tilvaret:

At Peder Marchusen fremstod og tilspurgte samtlige menigheden, om det ikke var dem vitterligt, at hans hustru, Johanne Jensdatter, var bortløbet fra ham og havde været slet borte udi fulde 5 år og på det sjette. Hvortil menigheden svarede, at det var dem noksom alle vitterligt, at det således i sandhed er.

Dernæst tilspurgte Peter Marchusen menigheden, om nogen var vitterligt, at han havde gjort Johanne Jensdatter nogen skellig årsag til at løbe bort fra ham. Hvortil menigheden svarede, at han ingen skellig årsag havde gjort hende dertil.

End ydermere spurgte Peder Marchusen menigheden, om han ikke havde skikket sig ærligen og kristeligen blandt dem, og om han noget uskikkeligt og usømmeligt, enten før eller siden Johanne Jensdatter bortrømte, kunne påsige. Hvortil menigheden gav Peder Marchusen et godt skudsmål, at han havde skikket sig ærligen og kristeligen altid til denne dag, og ingen kunne med sandhed og bilighed ham andet påsige, at dette, således som forskrevet står, tydeligen og lydeligen passerede på bemeldte Bregninge sognestævne, vidnede, som for er meldt, forbenævnte 4 ærlige dannemænd for retten ved deres højeste ed og

oprakte fingre. Hvorefter Peder Marchusen var tingsvidne begærende, som her i retten blev udstedt.«

Endvidere kan nævnes, at der den 17-4-1712 var almindelig sognestævne på Bjerreby kirkegård om en bortløben kone.

17-1-1717 var almindelig sognestævne på Landet kirkegård, også om en bortløben kone.

At forsvinde fra hjemmet var åbenbart den tids letteste måde at klare en skilsmisse på.

Sognestævnerne blev også brugt til efterlysning af:

hest	(17-8-1699)
- - får	(30-6-1801)
- - tyvekoster	(18-6-1801)
- - tyv	(22-4-1802)
- - forbryder	(12-6-1806)

De to sidste tilfælde læses på kirkestævne ved de på Tåsinge værende trende kirker.

Endelig skal nævnes et kirkestævne fra 1812 om vejlukning på Thurø.

Det anførte er efter min mening det væsentligste af det, der skete på kirkestævner fra 1658 til 1813, hentet fra Tillæg til »Udpluk af Tåsinge birks tingbøger.«

Der er sikkert rundt om i landet kirkevægger, der bør have travlt med at hente det lille sorte skilt frem fra deres kirkes loft, brættet, der fortæller om et særligt kapitel af kirkens historie.

A. C. E. Mohr Lolk født 1913 i Troense. Lærer i København og Odense 1944-1983, har skrevet godt 28.000 sider om Tåsinge (kopi på Landsarkivet og i Taasinge Lokalhistoriske Arkiv) samt diverse artikler i årbøger og aviser.